

ภาคผนวก หลัก ๑

ตัวเลือกมาตรการเพื่อดำเนินการ (policy options) ในระดับพื้นที่

ตาม ๕ กลุ่มมาตรการหลักที่แนะนำ

ตามระบบนิเวศเพื่อสร้างสภาวะแวดล้อมทางกายภาพและสังคมเพื่อลดโรคไม่ติดต่อ ตามมติสมัชชาเฉพาะประเด็นฯ นี้ กำหนดมาตรการหลักที่แนะนำ (areas of actions) สำหรับจัดการสภาวะแวดล้อมทางกายภาพและสังคมในระดับประเทศและระดับพื้นที่ ประกอบด้วย

(๑) จัดระเบียบและลดการเข้าถึงสินค้าทำลายสุขภาพ อาทิ ผลิตภัณฑ์ยาสูบ เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ อาหารที่ผ่านกระบวนการแปรรูป

(๒) ส่งเสริมการผลิต กระจายพัฒนามาตรฐานเพื่อเพิ่มการเข้าถึงวัตถุดิบ สินค้า และบริการที่ดีต่อสุขภาพ รวมถึงการจัดบริการอาหารในระบบของรัฐ (เช่น อาหารโรงเรียน อาหารในโรงพยาบาล)

(๓) สร้างสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง (built environment) และพื้นที่สุขภาพ (healthy space)

(๔) สร้างความตระหนักรู้ ความรอบรู้ และสื่อสารข้อมูลข่าวสารส่งเสริมสุขภาพที่ถูกต้องและจำกัดสื่อโฆษณา รวมถึงการสื่อสารสาธารณะที่มีประสิทธิผลในการสร้างความรอบรู้และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปทางบวก และการพัฒนาศักยภาพผู้นำหรือต้นแบบสร้างแรงบันดาลใจ

(๕) สร้างโอกาส ประสบการณ์ กิจกรรม ส่งเสริมการมีวิถีชีวิตสุขภาพดีและพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ รวมถึงการใช้กลยุทธ์ทางด้านเศรษฐศาสตร์พฤติกรรม และการบูรณาการกับกิจกรรมด้านสันตนาการ การท่องเที่ยว การพัฒนาอาชีพ ที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและสังคม

ซึ่งรายการมาตรการเหล่านี้ใช้เป็นแนวทางในการระบุประเด็นที่เป็นวาระสำคัญ หรือวาระนโยบายที่ต้องการขับเคลื่อนตามความจำเป็นและความต้องการของประเทศ จังหวัด ท้องถิ่นและชุมชน

เอกสารนี้ รวบรวมตัวอย่างมาตรการที่ได้มีการดำเนินการแล้ว และตัวเลือกมาตรการอื่น ๆ จากกรอบทบทวนวรรณกรรมเพื่อให้จังหวัด ท้องถิ่นและชุมชนใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไป

๑. มาตรการจัดระเบียบและลดการเข้าถึงสินค้าทำลายสุขภาพ อาทิ ผลิตภัณฑ์ยาสูบ เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ อาหารที่มีน้ำตาล ไขมันและโซเดียมสูง (อาหารที่ไม่ดีต่อสุขภาพ)

ตัวอย่างตัวเลือกมาตรการเพื่อดำเนินการ (policy options)

- บังคับใช้กฎหมายจำกัดเวลาและสถานที่ห้ามขาย สถานที่ห้ามบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงอายุที่ห้ามขาย

- กำหนดพื้นที่ห้ามจำหน่ายและบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบและเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์อื่น ๆ นอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนด เพื่อลดผลกระทบ อันตราย หรือความเสี่ยงจากการบริโภคของผู้สูบบุหรี่/ผู้ดื่มที่จะเกิดขึ้นกับบุคคลอื่นที่ใช้พื้นที่ (เช่น ควันบุหรี ความรุนแรงการทะเลาะวิวาท)
- กำหนดห้ามขายอาหารที่ไม่ดีต่อสุขภาพในสถานที่ที่มีเด็กและเยาวชนเข้าถึงง่าย เช่น ในโรงเรียน และร้านค้ารอบโรงเรียน สนามเด็กเล่น

๒. ส่งเสริมการผลิต กระจายพัฒนามาตรฐานเพื่อเพิ่มการเข้าถึงวัตถุดิบ สินค้า และบริการที่ดีต่อสุขภาพ รวมถึงการจัดบริการอาหารในระบบของรัฐ (เช่น อาหารโรงเรียน โรงพยาบาล สถานประกอบการ ชุมชน)

ตัวอย่างตัวเลือกมาตรการเพื่อดำเนินการ (policy options)

- ส่งเสริมให้มีสินค้าหรือผลิตภัณฑ์อาหารที่ดีต่อสุขภาพที่หลากหลายวางขายในสถานที่จำหน่ายอาหาร และจัดวางสินค้าสุขภาพให้มองเห็นได้ง่าย น่าสนใจ
- ร่วมมือกับผู้ประกอบการขายอาหาร ในการพัฒนารายการอาหารและเครื่องดื่มที่ดีต่อสุขภาพ พร้อมสื่อสารณรงค์ให้ผู้บริโภคเลือกบริโภคมากขึ้น เช่น โครงการหวานน้อยสั่งได้ โครงการเมนูสุขภาพ การให้อาหารที่ดีต่อสุขภาพหรือการลดขนาดผลิตภัณฑ์เป็นทางเลือกตั้งต้น (default option)
- สร้างตลาดสินค้าสุขภาพในพื้นที่ ให้เข้าถึงได้ง่าย ทั้งในด้านระยะทาง ราคาและตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค
- กำหนดมาตรฐานด้านความปลอดภัยและโภชนาการของอาหารโรงเรียนและโรงพยาบาล ให้สอดคล้องกับบริบทในพื้นที่ เช่น ให้มีการใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น มีการตรวจสอบความปลอดภัยจากสารเคมี
- ร่วมมือกับสถานประกอบการในการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานที่ทำงานให้เข้าถึงอาหารและเครื่องดื่มที่ดีต่อสุขภาพและการมีกิจกรรมทางกายเพิ่มขึ้น เช่น healthy meeting

๓. สร้างสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง (built environment) และพื้นที่สุขภาวะ (healthy space)

ตัวอย่างตัวเลือกมาตรการเพื่อดำเนินการ (policy options)

- นำพื้นที่ว่างของรัฐและเอกชนปรับเปลี่ยนให้เป็นพื้นที่สุขภาวะเอนกประสงค์ตามเหมาะสม เช่น การใช้พื้นที่ลานจอดรถนอกเวลาเป็นลานกิจกรรมให้ประชาชนมาใช้ประโยชน์ออกกำลังกายหรือทำกิจกรรมสันทนาการ
- ร่วมมือกันเอกชนที่มีสวนขนาดเล็ก เพื่อเปิดให้ประชาชนทั่วไปที่อยู่ใกล้เคียงเข้าใช้พื้นที่ได้ตามเวลา (เช่น สวน 15 นาทีของ กทม.)

- กำหนดและสร้างเส้นทางเดินเท้าหรือทางจักรยานเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีกิจกรรมทางกายในรูปแบบการเดินทาง ที่เข้าถึงได้ง่าย มีความปลอดภัยและตอบสนองความต้องการของประชาชน
- สนับสนุนให้ภาครัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบเรื่องการวางผังเมืองในทุกระดับการปกครอง สร้างให้เกิดเครือข่ายการเดินทางที่เชื่อมต่อกันระหว่างระบบขนส่งสาธารณะ การเดินเท้าและการใช้จักรยาน รวมถึงออกแบบการจัดการพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพ (land mix use)

๔. สร้างความตระหนักรู้ ความรอบรู้ และสื่อสารข้อมูลข่าวสารส่งเสริมสุขภาพที่ถูกต้องและจำกัดสื่อโฆษณา รวมถึงการสื่อสารสาธารณะที่มีประสิทธิผลในการสร้างความรอบรู้และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปทางบวก และการพัฒนาศักยภาพผู้นำหรือต้นแบบสร้างแรงบันดาลใจ

ตัวอย่างตัวเลือกมาตรการเพื่อดำเนินการ (policy options)

- บังคับใช้กฎหมายควบคุมการโฆษณาผลิตภัณฑ์ยาสูบและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
- กำหนดห้ามการโฆษณาอาหารที่ไม่ดีต่อสุขภาพ (เช่น ขนม เครื่องดื่มรสหวาน) ในช่องทางหรือสถานที่ที่มีเด็กและเยาวชนรวมตัว เช่น ในโรงเรียนและพื้นที่รอบโรงเรียน
- สนับสนุนให้มีการออกแนวทางป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์ด้านการค้าจากกิจกรรมเพื่อสังคมในกลุ่มเปราะบาง เช่น เด็กและเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส
- สนับสนุนมาตรการฉลากหรือสัญลักษณ์สุขภาพตามสถานที่จำหน่ายอาหารที่เข้าใจได้ง่ายและน่าสนใจ
- ส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพที่ถูกต้อง รู้เท่าทันสื่อโฆษณาในกลุ่มผู้บริโภคต่าง ๆ
- สร้างความเข้มแข็งของภาคประชาชนในการเป็นผู้เฝ้าระวังเหตุการณ์การโฆษณาผลิตภัณฑ์ที่ละเมิดกฎหมายหรือการแพร่กระจายข่าวสารที่ไม่ถูกต้องแก่ประชาชน

๕. สร้างโอกาส ประสบการณ์ กิจกรรม ส่งเสริมการมีวิถีชีวิตสุขภาพดีและพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ รวมถึงการใช้กลยุทธ์ทางด้านเศรษฐศาสตร์พฤติกรรม และการบูรณาการกับกิจกรรมด้านสันตนาการ การท่องเที่ยว การพัฒนาอาชีพ ที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและสังคม

ตัวอย่างตัวเลือกมาตรการเพื่อดำเนินการ (policy options)

- จัดงานกิจกรรมสร้างเสริมส่งเสริมสุขภาพที่สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของประชากรและบริบทพื้นที่ เช่น วัฒนธรรมประเพณี ที่เน้นให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมด้วยตนเอง เช่น การปิดถนนทุกวันหยุดเพื่อจัดงานถนนคนเดิน การจัดกิจกรรมในพื้นที่สาธารณะ การทำอาหารโดยใช้ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

- จัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นการมีพฤติกรรมทางสุขภาพที่ดี ที่ใช้กลไก Social credit system เช่น การใช้ application ในการติดตามพฤติกรรมทางสุขภาพที่ดีเพื่อให้เกิดความตระหนักรู้และสร้างให้เกิดแรงจูงใจทั้งจากตนเองและคนรอบข้าง หรือระบบสร้างแรงจูงใจอื่นๆที่เกี่ยวกับตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน เช่น การให้รางวัล การสร้างต้นแบบบุคคลตัวอย่าง